

EBH/203/2015

Év

2015

Védett tulajdonság:

Fogyatékoság

Diszkrimináció területe

Oktatás, nevelés

Diszkrimináció típusa

Közvetlen hátrányos megkülönböztetés

Befejezőmód

Jogsértést megállapító döntés

A kiskorúak képviselőjében törvényes képviselő kezdeményezte a hatóság eljárását. Kérelmében előadta, hogy autizmus spektrumzavarral küzdő gyermekei fejlesztő pedagógus hiányában nem kapnak megfelelő ellátást a lakóhelyükön működő óvodában, ezért mindkét gyermeket a másik település alapítványi Óvodájába íratta, ahol a szakértői bizottság által előírt nevelést, fejlesztést rendben megkapták. A településen kívüli nevelés azonban több megoldatlan problémát is okozott.

A törvényes képviselő a hatóság eljárásában előadta, hogy a szakértői bizottság véleményét benyújtotta az eljárás alá vont óvodához, ám az óvoda az ígérete ellenére nem keresett fejlesztő pedagógust, várakozott a hivatalos értesítésre, majd annak kézbesítése után arra hivatkozott, hogy fejlesztő szakembert már csak augusztusban, a következő nevelési év kezdetével tud keresni. Időközben az egyik kiskorú kérelmező állapotának részbeni romlását állapította meg egy újabb szakértői vizsgálat. Mivel fejlesztő pedagógust novemberig nem biztosított az eljárás alá vont óvoda, a szülő másik település alapítványi óvodájában helyezte el a gyermekeket.

Az Alapítványi Óvoda térítési díját a városi önkormányzat mindkét gyermek után magára vállalta, azonban a gyermekek utaztatása a nevelési napokon problémás, ezért kérelmezőket a fogyatékoságuk miatt hátrányos megkülönböztetés éri. Az egyesített szociális intézmény támogató szolgálata hétfőtől csütörtökig működik, a pénteki napokon az utaztatást a törvényes képviselőnek önállóan kell megoldania, ellenkező esetben a gyermekek otthon maradnak. A nyári szünet ideje alatt is szünetel a támogató szolgálat, de az alapítványi óvodában - különös tekintettel arra, hogy folyamatos fejlesztésre szoruló gyermekek járnak oda - nincsen nyári szünet. A hosszú, fejlesztések nélküli időszak egyértelműen a gyermekek állapotának romlását idézné elő.

Az orvosi igazolások értelmében mindkét gyermek alkalmatlan szállításra tömegközlekedési eszközzel és egyedi szállításuk indokolt. A törvényes képviselő az AOSZ jogászához fordult. A jogász a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 76. § (7) bekezdésére hivatkozva tájékoztatta, hogy a lakóhely vagy tartózkodási hely szerint illetékes önkormányzat köteles megtéríteni a kötelező felvételt biztosító óvodába az utazás költségeit, és szükség esetén gondoskodni kísérő személyről is, ha az óvoda a településen kívül található, és az utaztatást az önkormányzat nem biztosítja. Az információk tudatában az édesanya az aljegyzőhöz fordult, aki arról tájékoztatta, hogy az utazási költségtérítés kizárólag segély jogcímen biztosítható egy kilátásba helyezett rendelet megalkotásáig. A nehézségeket súlyosbította, hogy a támogató szolgálat sofőrje 6 nevelési napon át betegállományban volt. A törvényes képviselő az önkormányzathoz fordult, de segítséget nem kapott. Az eset nyilvánvalóvá tette, hogy a gyermekek szállítása bármikor szünetelhet.

Az édesanya segítő személyzetet igényelt a szünetelési napokra a gondozási központ gyermekjóléti szolgálatától, de kérését itt elutasították. Arra hivatkoztak, hogy a központnak nem feladata „az ügyfelek kísérése, eljuttatása más szolgáltatóhoz, ill. oktatási intézménybe”. Az erről készült feljegyzést, mint tájékoztatást, a szülővel jóváhagyólag aláírták.

A törvényes képviselő kérelmére a hatóság eljárást indított az óvodával és az önkormányzattal szemben is. Az óvoda képviselője érdemi védekezésében előadta, hogy téves címzés miatt a Szakértői Bizottság véleményét késedelmesen, májusban kapta meg. Mivel az édesanya mindkét gyermek óvodai nevelését a kisebbnek kijelölt EGYMI-ben akarta biztosítani, valószínűleg emiatt kezdtek csak szeptember 1-én fejlesztő pedagógust keresni. Az EGYMI szeptember 3-án tájékoztatta az óvodát, hogy fejlesztő pedagógust az óvodai nevelésben részt vevők számára a települési önkormányzat, az általános iskolai tanulók esetében a tankerület köteles biztosítani állandó szakember foglalkoztatásával, ill. utazó gyógypedagógusi ellátás megszervezésével. Mivel a szülő másik gyermekének a szakértői bizottság szeptemberi felülvizsgálata nem az EGYMI-t jelölte ki, újra az óvodának kellett fejlesztő pedagógust keresnie.

Az óvoda csatolta a város képviselőtestületének írott november 4-i levelét, melyben vázolta a kérelmezők sajátos helyzetét, a szakemberhiányt, valamint azt a megoldási lehetőséget, hogy mindkét gyermek a másik település alapítványi óvodájában juthatna hozzá a megfelelő fejlesztéshez. Kérte az önkormányzatot a gyermekek támogatására a fejlesztés megoldásában. Ugyancsak csatolta J. Tankerület igazgatójának november 11-i levelét, amely tájékoztatja a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ Köznevelés-igazgatási Főosztályának vezetőjét, hogy a törvényes képviselő panaszáról illetékességük ellenére ez idáig nem értesültek. A tankerület vezetője kifejti, hogy egyéni úton tájékozódva informálódtak az óvoda vezetőjétől arról, hogy „minden létező fórumot megkeresett, de sehonnan nem tudtak segíteni”, ezért egy nem autista gyermekek fejlesztésére képzett pedagógiai asszisztens látta el a gyermeket, aki azonban már nem dolgozik az óvodában, így továbbra is szakember nélkül maradtak. A levél tanúsága szerint az óvodavezető felkereste az Egységes Pedagógiai Szakszolgálatot és a városi Pedagógiai Szakszolgálatot, valamint az Egységes Gyógypedagógiai Intézményt és a K. Szakközép- és Szakiskola Általános Iskola és Speciális Szakiskolát, melyek azonban nem tudtak segíteni az ügy előremozdításában. A tankerület igazgatója azt is leírja, hogy ezek az intézmények nem tartoznak a fenntartásuk alá, ezért nem értesülhetett tőlük az óvoda megkereséséről. Támogatásként felajánlotta az intézményvezetőnek, hogy felkeresi a K. Speciális Szakiskola fenntartóját, a Megyei Tankerületet.

A Klebelsberg Intézményfenntartó Központ Sz.-i Tankerületének igazgatója november 11-én kelt levelében válaszolt a városi Tankerület november 10-i e-mail-es megkeresésére. A konkrét ügyel kapcsolatban előadta, hogy a nemzeti köznevelésről szóló törvény alapján az állandó, saját alkalmazásban álló fejlesztő pedagógus alkalmazása és a rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozások megszervezése a város önkormányzatának feladatai közé tartozik. Amennyiben az utazó gyógypedagógusi szolgálat igénybevétele jelenti a megoldást a városi óvoda számára a sajátos nevelési igényű gyermekek szakszerű ellátására, úgy azt az állami intézményfenntartó központon lehet számon kérni. Az EGYMI kompetenciája utazó gyógypedagógusi hálózat működtetése is. A megyében a város esetében az L. úti Általános Iskola, Speciális Szakiskola, Fejlesztő Nevelés - Oktatást Végző Iskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény nyújthat segítséget. Az Sz.-i Tankerület nem csak a kompetens szervezet meghatározásával, hanem az eljárás alá vont óvoda közvetlen megkeresésével is részt kívánt venni a probléma megoldásában. A problémát azonban a tankerület közbeavatkozásakor az eljárás alá vontak nem tekintettek sajátjuknak, mert decembertől a kérelmezők a településen kívüli alapítványi óvodában kaptak fejlesztést.

A város önkormányzata érdemi nyilatkozatában előadta, hogy a fenntartásában működő óvodával együtt mindent megtettek annak érdekében, hogy az autizmusban szenvedő gyermekek fejlesztésére megfelelő szakembert találjanak. Az eljárás alá vont önkormányzat egy januárban, tehát a kérelmezők szakértői véleményét jóval megelőző időszakban kelt, a megyei pedagógiai szakszolgálat szakértői bizottsága által megfogalmazott levél becsatolásával arra hivatkozott, hogy a szakértői bizottság úgy jelölte ki egy másik gyermek esetében az eljárás alá vont óvodát, hogy tudott az intézmény szakemberhiányáról. Az eljárás alá vont azzal támasztotta alá azt, hogy az egyenlő bánásmód követelményének megfelelően járt és jár el, hogy az alapítványi óvodát nem tekinti a kérelmezők törvényes képviselője által hivatkozott Nkt. 76. § (7) bekezdésében megfogalmazott kötelező felvételt biztosító óvodának. Így az eljárás alá vont önkormányzat véleménye szerint nem terheli kötelezettség sem a magánóvoda térítési díjának megfizetése, sem a nevelési intézménybe utazás költségének megtérítésére. Ugyanakkor kiemelte, hogy az önkormányzat fokozott figyelemmel van a család nehéz anyagi körülményeire, a gyermekek fogyatékoságára és a hátrányos helyzetükre, és vállalja mindkét kérelmező óvodai nevelésének, étkezésének fizetését, és csatolta az alapítványi óvodával erre vonatkozóan kötött megállapodásokat. Eljárás alá vont vitatta kérelmező azon követelését, mely szerint jogsértő módon, önkormányzati rendeletben állapította meg számára a nevelési intézménybe a szállítás költségének visszatérítését. Az önkormányzat nyilatkozott arról, hogy a kérelmező nem esett el az önkormányzati segély igénylésének lehetőségétől, hiszen az utazási költségtérítés címén 2014 februárja és 2015 februárja között 7 alkalommal is részesült ebben a támogatási formában. Az eljárás alá vont e körben csatolta a megállapított önkormányzati segélyekről szóló határozatok másolatát. Az eljárás alá vont hivatkozott arra, hogy azért utasította el a kérelmezők törvényes képviselőjének GAPS-diéta anyagi ráfordításainak támogatására vonatkozó kérelmét, mert a kérelmezők az adott hónapban önkormányzati segély címén – utazási költségtérítés tárgyában – már részesültek ellátásban és a diéta orvosi indokoltságát a kérelmező szülő nem bizonyította. Ezen túlmenően előadta, hogy amikor az alapítványi óvodát 2014. november 27-én kijelölték a kérelmezők számára, az édesanya úgy nyilatkozott, hogy gyermekei utaztatását meg tudja oldani, csupán a térítési díj kifizetésében kéri az önkormányzat segítségét. Ezt követően viszont a támogató szolgálat költségeinek megtérítését is igényelte, majd a támogatás jogcímét kifogásolta. Később arra hivatkozott, hogy a támogató szolgálat nem minden nevelési napon biztosítja a gyerekek utaztatását, ezért az eljárás alá vont kötelezettsége lenne a sofőr és gépjármű biztosítása.

A hatóság az ügyben tárgyalást tartott, az ügyfeleken kívül tanúkat hallgatott meg. Az ügyfelek nyilatkozatai, az általuk becsatolt dokumentumok, a tanúk által tett vallomások alapján megállapította, hogy a kérelem kisebb részben alapos.

Az eljárás alá vont városi óvodai intézménye márciusban, hivatalos tájékoztatással 2014. május 20-án értesült az óvodába járó egyik kérelmező autizmus spektrumzavaráról és arról, hogy szakemberrel szükséges biztosítani a szakértői véleményben előírt fejlesztéseket. Az óvoda a nyári szünetre hivatkozással annak ellenére, hogy fejlesztő pedagógussal nem rendelkezett, és tudomása volt arról, hogy a megyében szakemberhiány van ezen a területen, elhalasztotta a fejlesztő szakember beszerzését. Szeptemberben kezdett el érdeklődni a környező települések releváns, de reális segítséget nyújtani nem tudó pedagógiai intézményeinél utazó gyógypedagógus biztosításáról. Közben az is az óvoda tudomására jutott, hogy a kérelmező testvére is gyermekkori autizmusban szenved, és hamarosan szintén óvodai fejlesztésre szorul.

A hatóság álláspontja szerint az eljárás alá vont óvoda nem járt el kellő gondossággal a szakember felkutatása és beszerzése során, ennek kapcsán nehézségeit a fenntartójának, az ugyancsak eljárás alá vont önkormányzatnak nem jelezte időben és nem tájékoztatta az illetékes tankerületet sem a felmerült problémákról. A hatósághoz becsatolt dokumentumokból kiderül, a városi tankerület a KLIK megkeresése okán értesült november 10-én az ügyről, míg az Sz.-i Tankerületet az Alapvető Jogok Biztosa Hivatalának vizsgálata miatt kereste meg november 11-én információszerzés céljából a városi tankerület igazgatója. A város aljegyzője tanúvallomásában hivatkozott arra, hogy ő maga az édesanya panaszát követően az óvoda intézményvezetőjétől kért telefonos tájékoztatásból értesült az egyik kérelmező fejlesztésének több hónapos hiányáról, az óvoda intézményvezetője pedig írásban november 4-én tájékoztatta a képviselő-testületet a fejlesztés szakember hiánya miatti megghiúsulásáról. Az óvodának a hivatalosan átvett szakvélemény után haladéktalanul kellett volna intézkednie a fejlesztő pedagógus beszerzése érdekében. Az óvoda mulasztásával megvalósította ezzel a gyermekkel szemben az egyenlő bánásmód követelményének megsértését a kiskorú fogyatékosával összefüggésben, a szakvélemény kézhezvételét követő 2014. május 21 és 2014. november 27-e közötti időszakban. Tekintettel arra, hogy az alapítványi óvoda 2014. november 27-én került kijelölésre mindkét kérelmező részére, a hatóság ezt az időpontot tekintette a jogsértés utolsó napjának.

A gyermek óvodában történő zaklatása tekintetében a hatóság a kérelmet nem találta megalapozottnak.

Az eljárás során a hatóság megállapította, hogy a másik kérelmező soha nem járt az eljárás alá vont óvodába, számára ez az intézményt nem jelölték ki, így vele szemben az egyenlő bánásmód követelményét sem sérthette meg az óvoda.

Az eljárás alá vont városi önkormányzat nem értesült időben a gyógypedagógus beszerzésének nehézségéről, ezért akadályozva volt a fejlesztő szakember állandó alkalmazásának biztosításában. Miután kérelmezőket az alapítványi óvodába felvették, az óvodáztatás térítési díját és a kérelmezők étkeztetésének költségét is magára vállalta és megállapodást kötött az óvodát fenntartó alapítvánnyal, majd az eljárás alatt az utaztatás zökkenőmentes biztosítása érdekében kisbusz beszerzéséről döntött. Az önkormányzattal szembeni kérelem elutasításakor a hatóság figyelembe vette kérelmező nyilatkozatát a gyermekjóléti szolgálata részére arról, hogy gyermekei utaztatását meg tudja oldani, csak az óvodáztatás térítési díjának átvállalását kéri. A hatóság az önkormányzat javára értékelte, hogy segély formájában biztosította kérelmezők utazási költségtérítését, bár kötelezettsége nem volt, annak megfizetése az OEP feladata lett volna. A megváltozott központi költségvetési szabályozás miatt az önkormányzati segély helyett a Helyi Esélyegyenlőségi Program fogyatékossgal élő gyermekekkel kapcsolatos végrehajtási tervébe helyezte a költségtérítést, miután kérelmezőknek 9 alkalommal rendelkezett segély illetve rendkívüli települési támogatás jogcímén élelem juttatásáról, és egy alkalommal utasította el kérelmezők segély iránti kérelmét.

Az eljárás alá vont önkormányzat tehát azzal, hogy a szülő jelzését követően megállapodást kötött az érintett alapítványi óvodával a térítési díj megfizetéséről, és a kérelmezők 2014. december 1-jétől már igénybe vehették az óvoda által nyújtott szakszerű fejlesztést, megtette a jogszabályok által feladatkörébe utalt szükséges intézkedéseket, ezért vonatkozásában az egyenlő bánásmód követelményének megsértése nem volt megállapítható. Nem volt megállapítható felelőssége az egyik kérelmező különleges étrendjéhez kért segély elutasítása miatt sem, ugyanis kérelmező kérelme elbírálását két nappal megelőzően 8955 Ft önkormányzati segélyben részesült.

A hatóság döntéshozatalában az alábbi jogszabályokra volt figyelemmel.

Az Alaptörvény XV. Cikk (2) bekezdése alapján Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Ebktv.) alapján az egyenlő bánásmód követelményét a helyi és nemzetiségi önkormányzat és ezek szervei, valamint a közoktatási és felsőoktatási intézmények jogviszonyaik létesítése során, jogviszonyaikban, eljárásaik és intézkedéseik során kötelesek megtartani.

Az Ebktv. 7. § (1) bekezdés alapján az egyenlő bánásmód követelményének megsértését jelenti a közvetlen hátrányos megkülönböztetés, a közvetett hátrányos megkülönböztetés, a zaklatás, a jogellenes elkülönítés, a megtorlás, valamint az ezekre adott utasítás.

Az Ebktv. 27. § (1) bekezdése szerint az egyenlő bánásmód követelménye kiterjed minden olyan nevelésre, oktatásra, képzésre,

1. a) amely államilag jóváhagyott vagy előírt követelmények alapján folyik, vagy
2. b) amelynek megszervezéséhez az állam
3. ba) közvetlen normatív költségvetési támogatást nyújt, vagy
4. bb) közvetve - így különösen közterhek elengedése, elszámolása vagy adójóváírás útján - hozzájárul.

Az Ebktv. 8. § g) pontja értelmében közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek minősül az olyan rendelkezés, amelynek eredményeként egy személy, vagy csoport valós vagy vélt fogyatékosága miatt részesül kedvezőtlenebb bánásmódban, mint amelyben más, összehasonlítható helyzetben lévő személy vagy csoport részesül, részesült vagy részesülne.

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 47. § (1) bekezdése alapján a sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani. A (10) bekezdés értelmében a sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló neveléséhez, oktatásához szükséges speciális szakképzettséggel nem rendelkező szakember utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat útján is biztosítható, a hálózat megszervezése és működtetése az állami intézményfenntartó központ feladata.

A többi gyerekkel együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének megszervezésére a Tv. 74. § (1) alapján a települési önkormányzatok kötelezettek. Az óvodai nevelésről a települési önkormányzat intézmény alapítása és fenntartása, vagy köznevelési szerződés révén gondoskodik. Köznevelési szerződést a települési önkormányzat az Nkt. 31. § (2) e) pontja alapján egyházi és magán köznevelési intézménnyel köthet. Az Nkt. nem zárja ki annak lehetőségét, hogy a települési önkormányzat az óvodai nevelésre (beleértve a sajátos nevelési igényű gyermek óvodai ellátását is) más települési önkormányzattal kössön együttműködési szerződést.

A gyermeket ellátó óvodát a szakértői bizottság jelöli ki. A pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II.26.) EMMI rendelet értelmében a szakértői bizottság a 16. § (3) bekezdésben foglaltak szerint összeállított intézményjegyzék alapján tájékoztatja a szülőt azokról a lehetőségekről, amelyek alapján a sajátos nevelési igényű gyermeke a korai fejlesztésben és gondozásban, az óvodai nevelésben, a fejlesztő nevelésben részt vehet, tankötelezettségének eleget tehet. A gyermeket ellátó intézményt a szakértői bizottság a szakértői véleményében kötelezően jelzi, azaz kijelöli az intézményt.

Az Alapítványi Óvoda az Nkt. 4. § 16. pontja alapján magán köznevelési intézmény, feladatellátási helye J. város, az Nkt. szerint nem minősül kötelező felvételt biztosító óvodának. Az óvodával az Nkt. 33. § (1) bekezdése szerinti köznevelési szerződés megkötésére nem került az eljárás alá vont önkormányzattal.

Az Ebktv. 17. §-a szerint Az egyenlő bánásmód követelményének érvényesülését vizsgáló hatósági eljárás akkor indítható meg, ha a jogsértésről való tudomásszerzéstől számított egy év, és a jogsértés bekövetkezésétől számított három év még nem telt el.

Az Ebktv. 19. § (1) bekezdése alapján az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt indított eljárásokban a jogsérelmet szenvedett félnek vagy a közérdekű igényérvényesítésre jogosultnak kell valószínűsítene, hogy

1. a) a jogsérelmet szenvedő személyt vagy csoportot hátrány érte vagy - közérdekű igényérvényesítés esetén - ennek közvetlen veszélye fenyeget, és
2. b) a jogsérelmet szenvedő személy vagy csoport a jogsértéskor - ténylegesen vagy a jogsértő feltételezése szerint - rendelkezett a 8. §-ban meghatározott valamely tulajdonsággal.

(2) Az (1) bekezdésben foglaltak valószínűsítése esetén a másik felet terheli annak bizonyítása, hogy

1. a) a jogsérelmet szenvedett fél vagy a közérdekű igényérvényesítésre jogosult által valószínűsített körülmények nem álltak fenn, vagy
2. b) az egyenlő bánásmód követelményét megtartotta, illetve az adott jogviszony tekintetében nem volt köteles megtartani.

Fentiekre tekintettel a hatóság az egyik kérelmező kérelmének részben adott helyt, míg a helyt adó részt meghaladó kérelmeket elutasította. A hatóság az eljárás alá vont óvodának megtiltotta a jogsértő magatartás jövőbeni tanúsítását és 50.000,- Ft, azaz ötvenezer forint összegű bírság megfizetésére kötelezte. A jogkövetkezmények megállapítása során a hatóság mérlegelte az eset összes körülményeit, figyelembe vette, hogy a sérelmet elszenvedő fél kiskorú volt, akinek fejlődéséhez nélkülözhetetlen a szakértői véleményben meghatározott fejlesztések biztosítása, ennek hiányában az állapotromlással lehet számolni. A hatóság figyelembe vette továbbá, hogy a fejlesztő pedagógus biztosítása - hiányszakmáról lévén szó - nehézséget jelent az erre kötelezettek számára, ugyanakkor ez nem mentesítheti az érintettet azon kötelezettség alól, hogy amennyiben kijelölt intézményként a szakértő bizottság hozzá telepíti az adott fejlesztés biztosítását, haladéktalanul megtegye az ehhez szükséges valamennyi intézkedést és az Nkt. illetve a 15/2013. (II.26.) EMMI rendeletben meghatározott szerveknél jelezze, ha feladatellátási kötelezettségének nem tud eleget tenni.

2015. júliusi döntés, jogerős és végrehajtható

